

گ‌ف‌ت‌گ‌و با ع‌ب‌اد‌ال‌ه ف‌ر‌و‌ز‌ش، م‌د‌ی‌ر ع‌ام‌ل ش‌ر‌ک‌ت ر‌اه آ‌ه‌ن ح‌م‌ل و ن‌ق‌ل:

س‌ر‌م‌ای‌ه گ‌ذ‌ار‌ی در ر‌ی‌ل؛ ه‌م‌ان‌د س‌ر‌م‌ای‌ه گ‌ذ‌ار‌ی در م‌ن‌اط‌ق م‌ح‌ر‌وم

اله‌ام ز‌ر‌ق‌انی

در سیستم حمل و نقل شقوق مختلفی داریم که یکی از این شقوق، حمل و نقل ریلی است. در کنار این حمل و نقل، حمل و نقل هوایی و جاده‌ای را نیز داریم، اما حمل و نقل ریلی مزایا و برجستگی‌هایی دارد که در دیگر حمل و نقل‌ها کمتر دیده می‌شود. راه‌اندازی ناوگان حمل و نقل ریلی با داشتن نقاط قوت و مزیت‌های سودمند، زمینه مساعدی برای تحقق اهداف کلان اقتصادی کشور خواهد شد. راه‌ریلی با برخورداری از ظرفیت‌های مناسب برای ترانزیت کالا، مزیت صادراتی برای بسیاری از تولیدات داخلی نسبت به دیگر روش‌های حمل و نقل دارد.

نقش ویژه موقعیت مکانی کشورمان نیز موجب شده تا پتانسیل بسیار بالایی برای ترانزیت مهیا باشد. این را همه کشورها بخوبی می‌دانند زیرا استفاده از کریدورهای ترانزیتی کشور موجب کاهش هزینه و همچنین کاهش زمان می‌شود. که متأسفانه به دلیل مشکلاتی که بر سر راه است نتوانسته ایم سهم درخوری را به خود اختصاص دهیم، اقدامات بسیاری در بخش توسعه زیربناها و افزایش ظرفیت و رفع گلوگاه‌های شبکه ریلی انجام شده اما در ارتباط با تجهیز و توسعه پایانه‌های تجهیزات تخلیه و بارگیری به روز در مبادی و مقاصد و بار و در بخش حمل و نقل ترکیبی اقدامات جدی صورت نگرفته است. در همین خصوص گفتگویی با عباداله فروزش، مدیر عامل شرکت راه آهن حمل و نقل داشته ایم و به چالش‌های این بخش پرداخته ایم، شرح کامل این گفتگو را می‌خوانیم:

حال حاضر سرمایه آن بالغ بر ۶۰۰ میلیارد ریال می‌باشد و در شرکت‌های راه آهن کشش، فولاد ریل توس و خدمات بیمه‌ای پوشش جاده ابریشم سهام دار می‌باشد.

این شرکت دارای چه تعداد واگن و از چه نوعی می‌باشد و سالانه چه میزان بار جابجا می‌کند؟

در حال حاضر شرکت راه آهن حمل و نقل مالک ۲۵۰۴ دستگاه واگن است که از این تعداد ۱۹۱۷ دستگاه واگن، لبه بلند می‌باشد که سالانه بالغ بر ۳/۵ میلیون تن بار جابجا می‌کند و ۵۸۷ دستگاه واگن مخزن دار با ظرفیت جابجایی سالانه یک میلیون تن محمولات نفتی است.

با توجه به جایگاه ضعیف بخش خصوص در اقتصاد کشور و نظام دیوان سالاری دستگاه‌های دولتی، آیا این سرمایه‌گذاری‌های میلیاردی به ویژه در بخش ریلی می‌تواند سودمند باشد؟

بسی، بخش خصوصی نشان داده که ظرفیت بهبود و توسعه در بخش ریلی را دارد. دستگاه‌های دولتی دیر یا زود به این مهم خواهند رسید. در حال حاضر ما با تمام ظرفیت به حمل و نقل اهتمام داریم، چون این فعالیت علاوه بر بُعد بنگاه داری، بُعد ملی نیز دارد. البته تحقق کامل این امر مستلزم انجام سیاست‌گذاری‌های بالادستی به ویژه در بخش رگولاتوری و نهاد تنظیم مقررات و اعتماد به بخش خصوصی در بهره‌برداری موثر از شبکه و ظرفیت خطوط می‌باشد.

صادرات، واردات و ترانزیت ریلی چه درصدی از ترانزیت را به خود اختصاص داده است؟

نقش ویژه موقعیت مکانی کشور عزیزمان موجب شده که پتانسیل بسیار بالایی برای ترانزیت داشته باشیم. این را همه کشورها بخوبی می‌دانند زیرا استفاده از کریدورهای ترانزیتی کشور ما هم موجب کاهش هزینه و همچنین کاهش زمان می‌شود. متأسفانه ما نتوانسته ایم سهم درخوری از این ظرفیت را کسب کنیم. علیرغم تلاش‌های صورت گرفته، آهنگ تلاش

نفتی و پل تخلیه بندرعباس.

- حمل انواع کالاهای صادراتی، وارداتی و ترانزیتی با مناسب‌ترین قیمت از کلیه ایستگاه‌ها و مبادی مرزهای داخل کشور به کلیه ایستگاه‌های راه آهن کشورهای آسیای میانه، اکراین و کشورهای حوزه دریای بالتیک طبق موافقتنامه منعقد ایران با کشورهای آسیای میانه (SMGS) و کشورهای ترکیه، سوریه و عراق برابر تعرفه TEA.
- ارائه کلیه خدمات حمل ریلی بین‌المللی از جمله فوروردی، تشریفات گمرکی و ترخیص کالا، عملیات تخلیه و بارگیری، بسته‌بندی و انبارداری انواع محمولات.

- تأمین انواع واگن‌های مسقف، لبه بلند، لبه کوتاه، مسطح، فله بر و مخزن دار قابل سیر در کشورهای CIS.

- حمل توشه و خرده بار به صورت درب به درب با استفاده از سرویس‌های روزانه واگن‌های توشه در کلیه ایستگاه‌های راه آهن کشور و همچنین حمل کالاهای تجاری و مسافری از مناطق آزاد تجاری به وسیله سرویس‌های روزانه واگن.

- حمل بین‌المللی انواع خودروهای سواری به وسیله واگن‌های مخصوص حمل خودرو به همراه قطار مسافری.

به صورت مختصر بفرمایید این شرکت از چه زمانی با چه میزان سرمایه‌ای آغاز به کار کرده و سهام‌داران چه شرکت‌هایی می‌باشند؟

این شرکت به عنوان اولین شرکت ریلی بخش خصوصی از سال ۱۳۷۱ در زمینه حمل کالا و خدمات قطارهای باری و مسافری و تعمیر و نگهداری و بازسازی ناوگان ریلی با سرمایه یک میلیون ریال متعلق به مؤسسه صندوق پس‌انداز کارکنان راه آهن جمهوری اسلامی ایران آغاز به کار نموده و در

داخلی و بنادر جهت صادرات.

- حمل انواع مواد سوختی و روغنی و انجام عملیات تخلیه واگن با استفاده از امکانات و تجهیزات موجود در پایانه

شرکت راه آهن حمل و نقل در چه زمینه‌هایی فعالیت می‌کند؟

اهم فعالیت‌های شرکت عبارتند از:
• حمل انواع مواد معدنی به مقاصد

کشورهای دیگر برای دور زدن و استفاده از کریدورهای جایگزین بیشتر از ماست. **راه اندازی قطارهای برنامه ای به صورت منظم چه نقشی در افزایش حمل و نقل ریلی در بنادر می تواند ایفا کند؟**

اصولا داشتن برنامه حمل و نقل و اعزام قطارهای باری و ترانزیتی بصورت برنامه ریزی شده و منظم نه تنها تأثیر قابل توجهی در افزایش سهم ریل در حمل و نقل بارهای بنادر دارد، بلکه در توسعه سهم بازار ریلی و مهم تر از همه ایجاد اعتماد در مشتریان و صاحبان بارهای عمده در تمام بخش ها از جمله حمل و نقل داخلی و ترانزیت کشور بسیار مهم و از پارامترهای تأثیر گذار می باشد. صاحبان بار تمایل دارند بدانند باری که به راه آهن سپرده می شود در چه تاریخی در مقصد تحویل داده می شود. این زمانبندی برای صاحبان بار و شرایط رقابتی بازار بسیار مهم است، متأسفانه در گذشته ارزیابی صحیح و درستی از زمان بندی سیر و تحویل بار در شبکه ریلی وجود نداشت لیکن در حال حاضر با راه اندازی قطارهای باری- برنامه ای این امکان برای صاحبان بار و شرکت های فورواردری فراهم شده است که تخمین صحیحی از زمان سیر و تحویل بار به مشتریان اعلام گردد. از سوی دیگر داشتن برنامه، تمام ذینفعان را از جمله راه آهن، متصدی حمل، فورواردر و صاحب بار را ملزم می نماید که تمام توان خود را در جهت اجرای دقیق و منظم برنامه به کار گرفته و در نهایت علاوه بر دستیابی به بهره وری و افزایش ظرفیت حمل ریلی مورد نظر، به کاهش زمان سیر که در بازار حمل و نقل از پارامترهای بسیار مهم است در بخش راه آهن خواهد رساند.

صنعت ریلی کشور را با توجه به فعالیت های شرکت خود در حوزه حمل و نقل ریلی چگونه ارزیابی می کنید؟

صرف نظر از اقدامات بسیاری که در بخش توسعه زیربنایها و افزایش ظرفیت و رفع گلوگاه های شبکه ریلی انجام شده است لیکن در ارتباط با تجهیز و توسعه پایانه های تجهیزات تخلیه و

بارگیری به روز در مبادی و مقاصد و بار و در بخش حمل و نقل ترکیبی اقدامات جدی صورت پذیرفته است. بخش ریلی در بنادر کشور باید دارای تجهیزات و پایانه های اختصاصی باشد که این امر به ویژه در بخش ترانزیت می تواند بسیار تأثیر گذار باشد. در نهایت اقدامات بسیار خوبی صورت پذیرفته، تسهیلات بسیار خوبی پیش بینی شده، مشوق های سرمایه گذاری خوبی تدارک دیده شده و همچنین اقدامات بسیاری هم نیاز است که پیش بینی و انجام گردد.

شرکت راه آهن حمل و نقل در خصوص توسعه ناوگان خود چه اقداماتی انجام داده است؟ آیا تسهیلاتی در رابطه با این امر از سوی بانک ها دریافت می کنید؟ آیا دولت در این زمینه پشتیبانی می کند؟

شرکت راه آهن حمل و نقل با حمایت راه آهن و برای توسعه ناوگان اقدام به استفاده از منابع مالی خارجی برای تولید و خرید واگن نموده است که این موضوع علاوه بر افزایش ظرفیت حمل و نقل ریلی، باعث اشتغال زایی در کشور هم به واسطه بهره برداری و نگهداری واگن ها و هم به دلیل تولید بخشی از واگن ها در کشور خواهد شد. اما متأسفانه تا امروز ما نتوانسته ایم از منابع مالی داخلی برای توسعه بهره مند شویم. اخیراً دولت معافیت های مالیاتی برای سرمایه گذاری و ارزش افزوده صفر را برای صنعت ریلی در نظر گرفته و بحث معافیت از پرداخت حق دسترسی برای واگن های خریداری جدید تا سقف ۴ میلیون تن یعنی تا ۳/۵ سال هم هیچ دریافتی، راه آهن تحت عنوان حق دسترسی نخواهد داشت و ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید که به ازاء هر تن کیلومتر ۳۵ سی سی به عنوان یارانه برای سرمایه گذار در نظر گرفته است و سرمایه گذاری در ریل به همانند سرمایه گذاری در مناطق محروم تلقی شده و از امتیازات لازم برخوردار می شود. آنچه مهم است این امر است که ما اسناد بالا دستی و قوانین مناسب برای حمایت داریم ولی متأسفانه در عمل شرکت های ریلی موفق به بهره مندی

مناسب از مزایای تعریف شده نشده اند. به عنوان مثال با وجود صراحت قانون برای محاسبه مالیات بر ارزش افزوده با نرخ صفر برای شرکت های ریلی باری و علیرغم پیگیری های بسیار زیاد، بعد از گذشت دو سال از ابلاغ قانون هنوز شرکت های ریلی قادر به استفاده از این مهم نبوده اند.

با وجود بروز تحریم ها و نوسانات نرخ ارز این شرکت در خصوص نوسازی و تعمیرات ناوگان خود با چه چالش هایی روبروست؟ آیا راهکاری برای گذر از این تحریم ها اندیشیده اند؟ آیا ارز نیما به شرکت های ریلی تعلق می گیرد؟

افزایش نرخ ارز موجب شده هزینه شرکت ها از جمله هزینه های تعمیرات ناوگان بشدت افزایش پیدا کند و در برخی موارد خرید قطعات با هزینه دو یا سه برابری صورت می گیرد.

در رابطه با تحریم ها باید بگویم که دفعه اول نیست که ما با تحریم ها مواجه هستیم، هر چند مشکلاتی در خصوص خرید اقلام خارجی وجود دارد ولی شکرگزاریم که امورات آماده بکاری واگن ها به خوبی مدیریت و پشتیبانی می گردد. از سوی دیگر قطعه سازان و صنعت گران داخلی نیز به پیشرفت های خوبی در تولید دست یافته اند. مطمئن هستیم در این خصوص بخش دولتی برای خود برنامه ریزی هایی صورت داده و بخش خصوصی نیز تدابیر لازم را جهت مقابله و گذر از تحریم ها اندیشیده است.

ارز نیما به حمل و نقل ریلی تعلق می گیرد اما تأمین آن به سختی انجام می شود و باعث می گردد پرداخت ها به شرکت های ذینفع با تأخیر انجام شود. تخصیص ارز به قیمت نیما موجب افزایش هزینه های شرکت ها می گردد تقاضای ما تخصیص ارز دولتی برای تأمین قطعات فنی ناوگان می باشد.

قوانین و مقررات در شرکت های ریلی چه میزان تسهیل کننده و چه میزان دست و پاگیر در توسعه این صنعت بوده است؟

قوانین و مقررات دوسویه است، هم موجب تسهیل در امور می شود و یک

فرصت است، هم موجب ایجاد مانع برای روان شدن کارهاست، مثلاً ماده ۶۲ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور که موجب حمایت از سرمایه گذار بخش خصوصی در صنعت ریلی کشور و توسعه حمل و نقل بار و مسافر ریلی و صرفه جویی در مصرف انرژی و کاهش آلاینده های زیست محیطی است و از طرفی مقررات دیگری متأسفانه مانع از استفاده از منابع خارجی و توسعه ناوگان و به تبع آن افزایش سهم بار ریلی و توسعه اشتغال می گردد.

با توجه به تمامی مشکلاتی که در این بخش وجود دارد، چشم انداز حمل و نقل ریلی را چگونه می بینید؟

افق را روشن می بینیم چرا؟! زیرا شرایط توسعه کشور نیازمند توجه و توسعه سیستم حمل و نقل ریلی با توجه به مزایای منحصر به فرد آن از جمله امکان حمل انبوه، کاهش مصرف سوخت، مسائل زیست محیطی و ایمنی و امنیت است. بر این اساس یکی از اصلی ترین موضوعاتی که در برنامه ششم توسعه حائز اهمیت بوده و به چشم می خورد، بندهای مربوط به توسعه ریلی است.

به عنوان سخن آخر اگر ناگفته ای هست بفرمایید؟

آنچه که مهم است و به عنوان یک وظیفه ملی باید به آن نگاه کرد توجه به توسعه ریلی است. نیازمند برنامه ریزی آگاهانه، همدلی و تلاش همه بازیگران دخیل در صنعت می باشیم. پرهیز از بخشی نگری، ایجاد اعتماد دوسویه به یکدیگر، ایجاد ساختارهای حرفه ای و چابک از جمله نهاد رگولاتوری به عنوان پیش نیازهای این توسعه بشمار می آید. از وقتی که به بنده دادید تشکر می نمایم و آرزوی موفقیت برای نشریه شما را دارم. لازم به ذکر است که شرکت راه آهن حمل و نقل در سال جاری توفیقات خوبی در خصوص ثبت رکوردهای عملکردی از نظر تن کیلومتر، درآمد و حمل، در بخش های حمل و نقل داخلی و بین الملل و ترانزیت به دست آورده است.